

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) Remissvar del 2.

Allmänna synpunkter

Saco har beretts tillfälle att yttra sig över kommissionens förslag. Delsvar 1 angående ökat nationellt ansvar för skolans finansiering skickades in i juli 2017.

Saco anser att Skolkommissionen gjort ett förtjänstfullt arbete och ställer sig bakom syftet att likvärdigheten måste förbättras i det svenska skolsystemet och ser positivt på helheten som förslagen i betänkandet utgör. Skolans problembild är komplex – därför krävs det reformer på ett flertal områden som tillsammans kan öka likvärdigheten och kvaliteten i den svenska skolan.

Saco anser att utbildningarna genom hela utbildningskedjan ska vara likvärdiga och hålla hög kvalitet. Skolsystemet måste tillförsäkra att kvaliteten är god i alla skolor och att det kompensatoriska uppdraget fungerar som det ska. Saco är även oroad över hur problemen med elevers sjunkande kunskapsnivåer fortplantas till högskolor och universitet, där studenter ofta har alltför låga förkunskaper. Saco anser att det är grund- och gymnasieskolan som ska göra det möjligt för elever att läsa vidare på högskolan. Högskolan har inte ett kompensatoriskt uppdrag och ska inte kompensera för brister i kunskaperna som uppstår i grund- och gymnasieskolan.

I delsvaret väljer Saco att lämna synpunkter av principiell karaktär på valda områden:

Kap 5 Kompetensförsörjning till skolväsendet

Behovet av behöriga lärare är mycket stort och kommer att vara stort under lång tid framöver. Saco delar kommissionens bedömning att det behövs en långsiktig systemförstärkning av lärarutbildningen. Lärarutbildningens kvalitet måste höjas och läraryrket måste bli mer attraktivt. Saco har under lång tid fört fram en stark oro vad gäller kvaliteten i den högre utbildningen. Utbyggnaden av antalet platser på högskolan har inte åtföljts av motsvarande resursförstärkning. Lärarutbildningen är en av de utbildningar som drabbats hårt och där

avhoppen är väldigt stora. Studenterna möts av en utbildning med få undervisningstimmar och alldeles för få lärare med forskarutbildning. Saco är även oroad över hur problemen med elevers sjunkande kunskapsnivåer fortplantas till högskolor och universitet, där studenter ofta har alltför låga förkunskaper för att klara av sina studier. Saco bejakar resonemangen i kapitel 5 och hoppas få se skarpa politiska förslag för att höja kvaliteten i lärarutbildningen.

Kap 6 Lärares och skolledares professionella utveckling

Kommissionen föreslår ett inrättande av en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling samt ett nationellt professionsprogram. Saco ställer sig positivt till detta av flera skäl. Det finns ett stort behov av kompetensutveckling under arbetslivet för alla yrkesgrupper. För att säkerställa likvärdigheten inom skolan är det viktigt att lärares och skolledares kompetensutveckling sker på ett likvärdigt sätt oavsett vem som är huvudman eller var i landet man är verksam. En sådan funktion skulle också ge möjlighet till tydligare karriärvägar för lärare. Saco har under många år tagit fram livslöneberäkningar för akademiska utbildningar vilka visar att alla lärarutbildningar är ekonomiskt olönsamma jämfört med att börja jobba direkt efter gymnasiet. Problemet är att möjligheterna för lärare att göra lönekarriär är små eller obefintliga.

Kap 7 Kärnuppgifterna undervisning och skolledarskap

Lärarnas arbetsvillkor är avgörande för att öka attraktiviteten i läraryrket. Under många år har de administrativa arbetsuppgifterna och krav på ökad dokumentation ökat arbetsbelastningen. Detta har bidragit till att lärarna inte kan utöva sin profession i önskvärd omfattning. Många skolor upplever också ett ökat behov av andra kompetenser för att säkerställa en god arbetsmiljö för både lärare och elever. Saco delar fullt ut kommissionens bedömning att lärare i högre utsträckning bör kunna fokusera på undervisningen och frigöras från ett antal administrativa arbetsuppgifter. Saco ser positivt på att fler kompetenser anställs i skolan, till exempel kuratorer, psykologer, skolsköterskor, studie- och yrkesvägledare samt administrativ personal. Men även andra akademikergrupper såsom fysioterapeuter och arbetsterapeuter kommer i större utsträckning att behövas i skolans värld framöver. Att lärarna som profession kan fokusera på sitt kärnuppdrag och därmed i förlängningen på elevernas måluppfyllelse är en nyckel till förbättrade kunskapsresultat i den svenska skolan.

Kap 9 En god miljö för lärande och utveckling

En god arbetsmiljö för lärare och skolledare innebär bland annat att de kan använda sin kompetens och att de kan utöva sin profession. Idag tar andra arbetsuppgifter allt för stor del av undervisningstiden. Som vi nämner ovan menar Saco att det finns behov av ökade resurser inom

andra kompetensområden för att skapa en god arbetsmiljö för både lärare och elever. En viktig del i detta är tillgången till en god elevhälsa och insatser från specialpedagoger i ett tidigt skede. Även elevers tillgång till skolbibliotek och skolbibliotekens betydelse för elevers lärande är något som bör lyftas i detta sammanhang och som kommissionen inte beaktat. För synpunkter på behovet av stärkt elevhälsa hänvisar vi till det bifogade svaret från Sveriges läkarförbund. För synpunkter på vikten av skolbibliotek hänvisar vi till det bifogade svaret från Sacoförbundet DIK.

Allmän kommentar

Till sist vill Saco framhålla vikten av att se Skolkommisionens förslag som en helhet med brett stöd i verksamheterna. Saco uppmanar därför såväl regeringen som oppositionen att ta vara på detta tillfälle att lägga grunden till en långsiktig system- och resursförstärkning på skolans område.

Bifogar svar från Sacoförbunden DIK och Sveriges läkarförbund.

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef